

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

4 päivänä kesäkuuta 2015*

Ennakkoratkaisupyyntö — Verotus — Direktiivi 92/83/ETY — Valmisteverot — Olut — 4 artikla —
Pienet riippumattomat panimot — Alennettu valmisteveron määrä — Edellytykset — Kyse ei ole
lisenssivalmistuksesta — Tuotanto kolmannelle osapuolelle kuuluvalla valmistusmenetelmällä ja tämän
luvalla — Kolmannen osapuolen sallima tavaramerkkien käyttö

Asiassa C-285/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Cour de cassation
(Ranska) on esittänyt 3.6.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen
11.6.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Directeur général des douanes et droits indirects ja

Directeur régional des douanes et droits indirects d’Auvergne

vastaan

Brasserie Bouquet SA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Vajda (esittelevä tuomari) sekä tuomarit A. Rosas ja
E. Juhász,

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Brasserie Bouquet SA, edustajanaan avocat F. Molinié,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään J.-S. Pilczer ja D. Colas,

— Kreikan hallitus, asiamiehenään K. Nasopoulou,

— Euroopan komissio, asiamiehinään F. Dintilhac ja M. Wasmeier,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19.10.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/83/ETY (EYVL L 316, s. 21) 4 artiklan 2 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä directeur général des douanes et droits indirects (tulleista ja välittömistä veroista vastaava pääjohtaja) ja directeur régional des douanes et droits indirects d’Auvergne (Auvergnen tulleista ja välittömistä veroista vastaava alueellinen johtaja) ja toisaalta Brasserie Bouquet SA (jäljempänä Brasserie Bouquet) ja joka koskee alennetun valmisteveron määrän soveltamista Brasserie Bouquet’n valmistamaan olueen vuosina 2007–2010.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 92/83 3., 7. ja 17. perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”sisämarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi olisi vahvistettava yhteiset määritelmät kaikille näille tuotteille,

pienien riippumattomien panimoiden valmistaman oluen ja pienten tislaamojen valmistaman etyylialkoholin osalta tarvitaan yhteisiä ratkaisuja, jotka mahdollistavat jäsenvaltioille alennettujen valmisteverojen määrien soveltamisen näihin tuotteisiin,

--

alennetut valmisteverojen määrät, joita jäsenvaltioiden annetaan soveltaa, eivät saa aiheuttaa kilpailun vääristymistä sisämarkkinoilla”.

- 4 Direktiivin 92/83 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat soveltaa pienten riippumattomien panimoiden valmistamaan olueen alennettuja valmisteverojen määriä, jotka voidaan eriyttää kyseisten panimoiden vuosituotannon mukaan, seuraavin rajoituksin:

— alennettuja valmisteverojen määriä ei saa soveltaa yrityksiin, jotka tuottavat enemmän kuin 200 000 hehtolitraa olutta vuodessa,

— alennetut valmisteverojen määrät, jotka voivat olla valmisteveron vähimmäismäärää alhaisempia, eivät saa olla enempää kuin 50 prosenttia tavanomaista kansallista valmisteveron määrää alhaisempia.

2. Alennettuja valmisteverojen määriä sovellettaessa ’pienellä riippumattomalla panimolla’ tarkoitetaan panimoa, joka on oikeudellisesti ja taloudellisesti riippumaton muista panimoista ja toimii tiloissa, jotka sijaitsevat fyysisesti erillään muiden panimoiden tiloista, eikä harjoita lisenssivalmistusta. Kahta tai useampaa pientä panimoa, jotka toimivat yhteistyössä ja joiden yhteenlaskettu vuosituotanto on enintään 200 000 hehtolitraa, voidaan kuitenkin kohdella verotuksessa yhtenä pienenä riippumattomana panimona.

3. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden mahdollisesti käyttöön ottamia alennettuja valmisteverojen määriä sovelletaan yhdenmukaisesti olueen, joka toimitetaan niiden alueelle muissa jäsenvaltioissa sijaitsevista pienistä riippumattomista panimoista. Niiden on huolehdittava erityisesti siitä, että mistään toisesta jäsenvaltiosta tulevasta yksittäisestä toimituksesta ei kanneta suurempaa valmisteveroa kuin täysin vastaavasta kotimaisesta toimituksesta.”

Ranskan oikeus

- 5 Yleisen verolain (code général des impôts) liitteessä III oleva 178-0 bis A §, jolla pannaan täytäntöön direktiivin 92/83 4 artikla, on sanamuodoltaan seuraava:

”Yleisen verolain 520 A §:n I momentin 5–8 kohdassa mainittuja erityisen veron alennettuja verokantoja sovellettaessa pienellä riippumattomalla panimolla tarkoitetaan Euroopan yhteisön jäsenvaltioon sijoittautunutta panimoa, joka täyttää kaikki seuraavat edellytykset:

- 1° se tuottaa vuosittain vähemmän kuin 200 000 hehtolitraa olutta
- 2° se on oikeudellisesti ja taloudellisesti riippumaton muista panimoista
- 3° se toimii tiloissa, jotka sijaitsevat fyysisesti erillään muiden panimoiden tiloista
- 4° se ei harjoita lisenssivalmistusta.

Kahta tai useampaa pientä panimoa, jotka toimivat yhteistyössä ja joiden yhteenlaskettu vuosituotanto on enintään 200 000 hehtolitraa, voidaan kohdella verotuksessa yhtenä pienenä riippumattomana panimona.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 6 Brasserie Bouquet’lla on ravintola, jossa se myy itse valmistamaansa olutta.
- 7 Kyseinen oluen valmistus perustuu 10.12.1998 tehtyyn sopimukseen, jonka otsikko on ”Sopimus liittymisestä ’Kolmen oluenpanijan rinkiin’” (”Contrat d’affiliation au ’Cercle des 3 brasseurs’”) ja joka on tehty ICO 3B SARL:n kanssa (jäljempänä liittymissopimus). ICO 3B SARL antoi liittymissopimuksen nojalla Brasserie Bouquet’lle luvan käyttää tavaramerkkejään ja liikenimeään LES 3 BRASSEURS ja sitoutui antamaan sen käyttöön taitotietonsa ja toimittamaan sille muun muassa hiivajuuria.
- 8 Vastikkeena Brasserie Bouquet’n on noudatettava velvollisuuksia, jotka sisältyvät asiakirjaan, jonka otsikko on ”Kolmen oluenpanijan ringin raamattu” (”Bible du Cercle des 3 brasseurs”) ja joka sisältää täsmennyksiä muun muassa mainitun taitotiedon ja mikropanimon valmistusmenetelmän osalta. Liittymissopimuksesta ilmenee myös, että Brasserie Bouquet on velvollinen hankkimaan tietyt tuotteet yksinomaan ICO 3B SARL:ltä ja että sen on suoritettava tälle tietty määrä pääsymaksuna ”Kolmen oluenpanijan rinkiin” sekä kiinteä kuukausimaksu.
- 9 Brasserie Bouquet katsoi, että se täytti yleisen verolain liitteessä III olevassa 178-0 bis A §:ssä säädetty riippumattomasta pienpanimoa koskevat edellytykset, joten se ilmoitti tiloissaan valmistetut olutmäärät tulliviranomaisille soveltaen edellä mainitussa 520 A §:n I momentin a kohdassa säädettyä alennettua valmisteveron määrää.

- 10 Mainitut viranomaiset osoittivat Brasserie Bouquet’lle veronoikaisun, jossa evättiin alennetun valmisteveron määrän soveltaminen joulukuun 2007 ja marraskuun 2010 välisen ajanjakson osalta, ja ne lähettivät tälle sitten maksuunpanopäätöksen vaatimastaan määrästä.
- 11 Brasserie Bouquet’n tekemä oikaisuvaatimus ja sen tribunal de grande instance de Clermont-Ferrandissa nostama kanne hylättiin, minkä jälkeen se valitti cour d’appel de Riomiin, joka hyväksyi sen valituksen. Tulliviranomaiset valittivat tästä ratkaisusta Cour de cassationiin.
- 12 Cour de cassation toteaa, että kun otetaan huomioon direktiivin 92/83 4 artiklassa tarkoitetut edellytykset, joilla panimoa voidaan pitää pienenä riippumattomana panimona ja joilla sen hyväksi voidaan näin ollen soveltaa alennettua valmisteveron määrää, sen käsiteltäväksi saatetun oikeusriidan ratkaisemisen kannalta on olennaista tietää, mitä mainitun 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla edellytyksellä siitä, ettei panimo harjoita ”lisenssivalmistusta”, tarkoitetaan.
- 13 Cour de cassation on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko direktiivin 92/83 4 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että lisenssivalmistuksena pidetään yksinomaan lisenssivalmistusta patenttia tai tavaramerkkiä käyttäen, vai voidaanko sitä tulkita siten, että lisenssivalmistuksena pidetään valmistusta, joka tapahtuu tietyllä valmistusmenetelmällä, joka kuuluu kolmannelle osapuolelle ja jonka käyttöön tämä on antanut luvan?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 14 Kuten Ranskan hallitus ja Euroopan komissio ovat kirjallisissa huomautuksissaan huomauttaneet, ennakkoratkaisukysymyksessä – sellaisena kuin kansallinen tuomioistuin on sen muotoillut – ehdotetaan kahta mahdollista tulkintaa direktiivin 92/83 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta lisenssivalmistuksen käsitteestä, kun taas liittymissopimus sisältää molempien tulkintojen alaan kuuluvia tekijöitä. Brasserie Bouquet’lla on nimittäin kyseisen sopimuksen nojalla oikeus sekä käyttää ICO 3B SABL:n tavaramerkkejä että valmistaa olutta tälle kuuluvalla valmistusmenetelmällä.
- 15 On muistettava, että kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (ks. mm. tuomio Le Rayon d’Or, C-151/13, EU:C:2014:185, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 16 Ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ilmenee tältä osin, että jotta kansallinen tuomioistuin voisi ratkaista sen käsiteltäväksi saatetun valituksen, sen on tiedettävä, onko oluen valmistusta liittymissopimuksessa sovituin edellytyksin pidettävä direktiivin 92/83 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettuna lisenssivalmistuksena.
- 17 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisukysymyksellä halutaan selvittää, onko oluen alennetun valmisteveron määrän soveltamisen yhteydessä katsottava, ettei direktiivin 92/83 4 artiklan 2 kohdassa säädetty edellytys, jonka mukaan panimo ei saa harjoittaa lisenssivalmistusta, täyty, jos asianomainen panimo valmistaa oluensa sellaisen sopimuksen mukaisesti, jonka nojalla sillä on oikeus käyttää kolmannelle osapuolelle kuuluvia tavaramerkkejä ja valmistusmenetelmää.
- 18 Direktiivin 92/83 4 artiklan 2 kohdassa olevan lisenssivalmistuksen käsitteen osalta direktiivin 92/83 kolmannelta perustelukappaleesta ja direktiivin otsikosta käy ilmi, että direktiivin tavoitteena on sisämarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi vahvistaa yhteiset määritelmät kaikille kyseisille tuotteille osana alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamiseen

liittyvää politiikkaa. Direktiivin 92/83 yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi tämän direktiivin käsitteitä on tulkittava itsenäisesti siten, että tulkinnassa otetaan huomioon kyseessä olevien säännösten sanamuoto ja direktiivillä tavoitellut päämäärät (ks. tuomio *Glückauf Brauerei*, C-83/08, EU:C:2009:228, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 19 Koska direktiivin 92/83 4 artiklassa säädetään alennetun valmisteveron määrän soveltamisesta pienten riippumattomien panimoiden valmistamaan olueen, kyseinen artikla merkitsee näin ollen oluen tavanomaisen valmisteveron määrän soveltamiseen kohdistuvaa poikkeusta. Mainitun valmisteveron määrän soveltamisedellytyksiä on näin ollen tulkittava suppeasti.
- 20 Kyseisistä edellytyksistä mainitun 4 artiklan 1 kohtaan sisältyy määrällinen edellytys, jonka mukaan panimo voi tuottaa vuosittain enintään 200 000 hehtolitraa olutta. Saman 4 artiklan 2 kohdassa, jossa säädetään, että pienellä riippumattomalla panimolla tarkoitetaan panimoa, joka on oikeudellisesti ja taloudellisesti riippumaton muista panimoista ja joka toimii tiloissa, jotka sijaitsevat fyysisesti erillään muiden panimoiden tiloista, ja joka ei harjoita lisenssivalmistusta, säädetään näin ollen laadullisesta edellytyksestä, joka liittyy tällaisen panimon riippumattomuuteen suhteessa muihin panimoihin (ks. vastaavasti tuomio *Glückauf Brauerei*, C-83/08, EU:C:2009:228, 22–24 kohta).
- 21 Siltä osin kuin on kyse direktiivin 92/83 tarkoituksesta suhteessa pienissä riippumattomissa panimoissa valmistettuun olueen, kyseisen direktiivin 7. ja 17. perustelukappaleesta ilmenee, että direktiivin pyrkimyksenä on löytää yhteisiä ratkaisuja, jotka mahdollistavat jäsenvaltioille alennettujen valmisteverojen määrien soveltamisen näihin tuotteisiin, välttämällä kuitenkin sen, että kyseiset alennetut määrät johtaisivat kilpailun vääristymiseen sisämarkkinoilla. Mainitun direktiivin pyrkimyksenä on näin ollen välttää se, että tällaiseen alennettuun valmisteveron määrään perustuva etu myönnettäisiin sellaisille panimoille, joiden koko ja tuotantokapasiteetti voisivat merkitä sitä, että sisämarkkinoilla syntyisi tällöin vääristymiä (ks. vastaavasti tuomio *Glückauf Brauerei*, C-83/08, EU:C:2009:228, 25 ja 26 kohta).
- 22 Direktiivin 92/83 4 artiklan 2 kohdassa edellytetään näin ollen, että pienpanimot, joiden oluen vuosituotanto on enintään 200 000 hehtolitraa, ovat tosiasiallisesti riippumattomia muista panimoista sekä niiden oikeudellisen ja taloudellisen rakenteen puolesta että niiden tuotantorakenteen puolesta, eli ne toimivat tiloissa, jotka sijaitsevat fyysisesti erillään muiden panimoiden tiloista, eivätkä harjoita lisenssivalmistusta (tuomio *Glückauf Brauerei*, C-83/08, EU:C:2009:228, 27 kohta).
- 23 Se, ettei panimo harjoita lisenssivalmistusta, on näin ollen yksi edellytyksistä, joilla pyritään varmistamaan, että asianomainen pieni panimo on tosiasiasa riippumaton kaikkiin muihin panimoihin nähden. Tästä seuraa, että lisenssivalmistuksen käsitettä on tulkittava siten, että se sisältää oluenvalmistuksen, johon liittyy millainen tahansa lupajärjestely, jonka tuloksena mainittu pieni panimo ei ole täysin riippumaton kyseisen luvan antaneeseen kolmanteen osapuoleen nähden. Asia on näin silloin, kun on kyse luvasta käyttää kyseiselle kolmannelle osapuolelle kuuluvaa patenttia, tavaramerkkiä tai valmistusmenetelmää.
- 24 Tästä seuraa, että panimo, joka on samankaltaisessa tilanteessa kuin *Brasserie Bouquet*, joka valmistaa oluensa liittymissopimuksen nojalla, ei täytä direktiivin 92/83 4 artiklan 2 kohdassa olevaa edellytystä olla harjoittamatta lisenssivalmistusta. Sillä on nimittäin yhtäältä kyseisen sopimuksen nojalla oikeus käyttää sopimuskumppaninsa tavaramerkkejä. Toisaalta sillä on lupa valmistaa oluttaan *ICO 3B SARL*:lle kuuluvalla valmistusmenetelmällä, koska se voi mainitun sopimuksen mukaisesti hyödyntää viimeksi mainitun taitotietoa sellaisena kuin sitä jaetaan asiakirjassa, jonka otsikko on ”Kolmen oluenpanijan ringin raamattu” ja joka sisältää muun muassa kuvauksen valmistusprosessista ja mikropanimon valmistusmenetelmistä.
- 25 Kun edellä esitetty otetaan huomioon, esitettyyn kysymykseen on vastattava, että oluen alennetun valmisteveron määrän soveltamisen yhteydessä on katsottava, ettei direktiivin 92/83 4 artiklan 2 kohdassa säädetty edellytys, jonka mukaan panimo ei saa harjoittaa

lisenssivalmistusta, täyty, jos asianomainen panimo valmistaa oluensa sellaisen sopimuksen mukaisesti, jonka nojalla sillä on oikeus käyttää kolmannelle osapuolelle kuuluvia tavaramerkkejä ja valmistusmenetelmää.

Oikeudenkäyntikulut

- 26 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Oluen alennetun valmisteveron määrän soveltamisen yhteydessä on katsottava, ettei alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19.10.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/83/ETY 4 artiklan 2 kohdassa säädetty edellytys, jonka mukaan panimo ei saa harjoittaa lisenssivalmistusta, täyty, jos asianomainen panimo valmistaa oluensa sellaisen sopimuksen mukaisesti, jonka nojalla sillä on oikeus käyttää kolmannelle osapuolelle kuuluvia tavaramerkkejä ja valmistusmenetelmää.

Allekirjoitukset